

Landbruk og vannforskriften

Teams 11.04.25

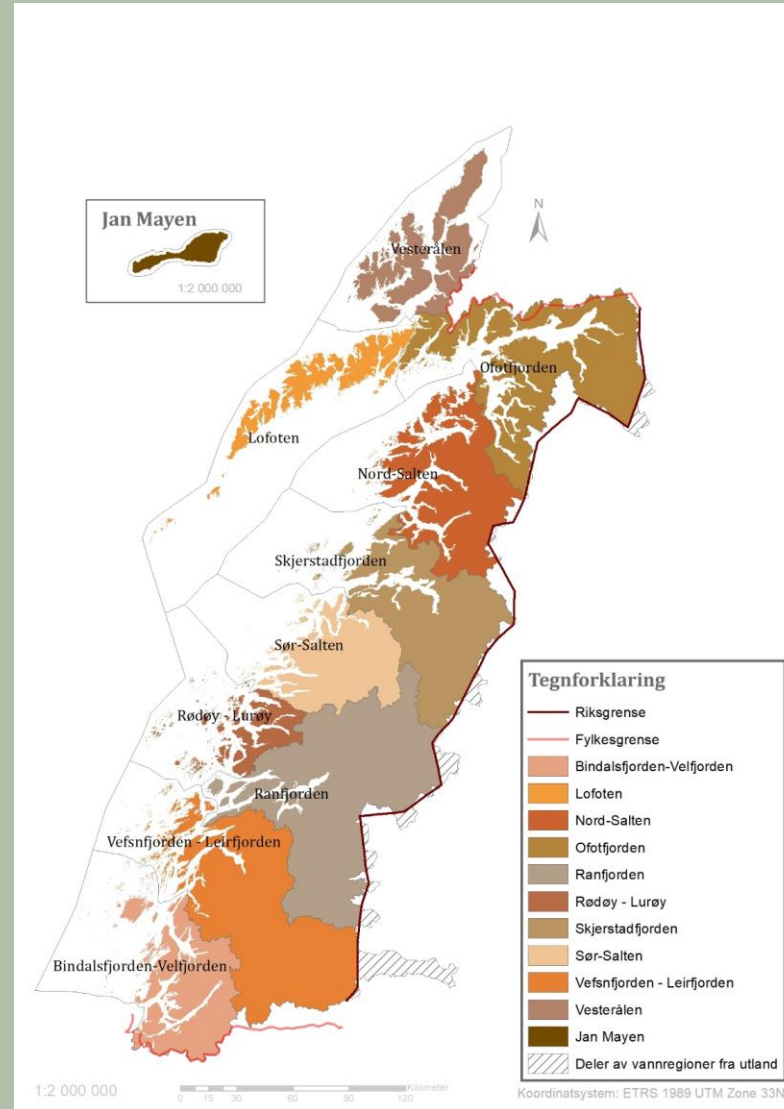
Are Johansen

Webinaret er finansiert av Statsforvalteren i Nordland.

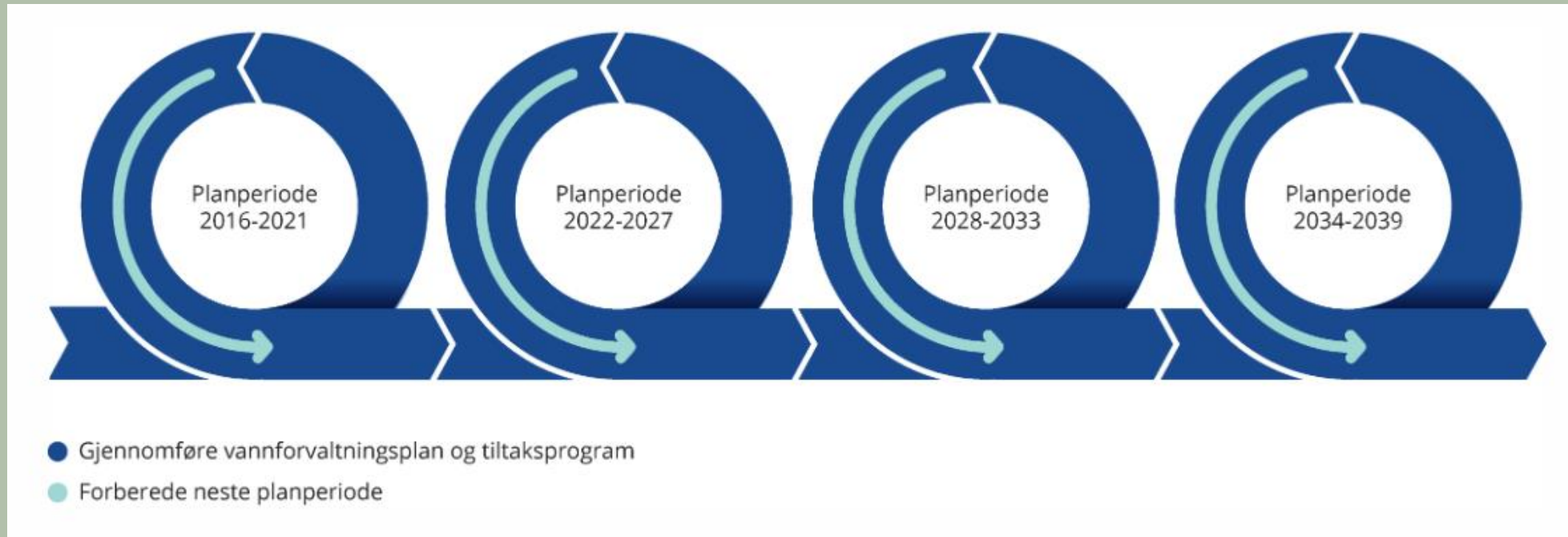
Vanndirektivet – formål og organisering

Forvaltningen av vann skal være helhetlig fra fjell til fjord, samordnet på tvers av sektorer, systematisk, kunnskapsbasert, og tilrettelagt for bred medvirkning.

Samarbeid om vannforvaltningen

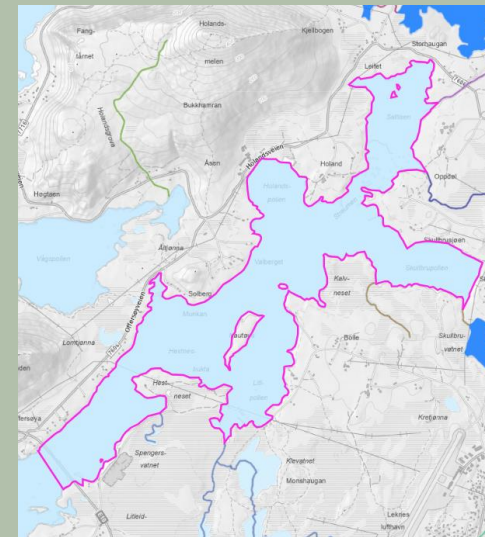
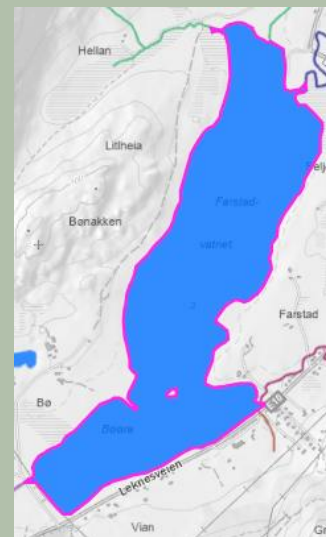
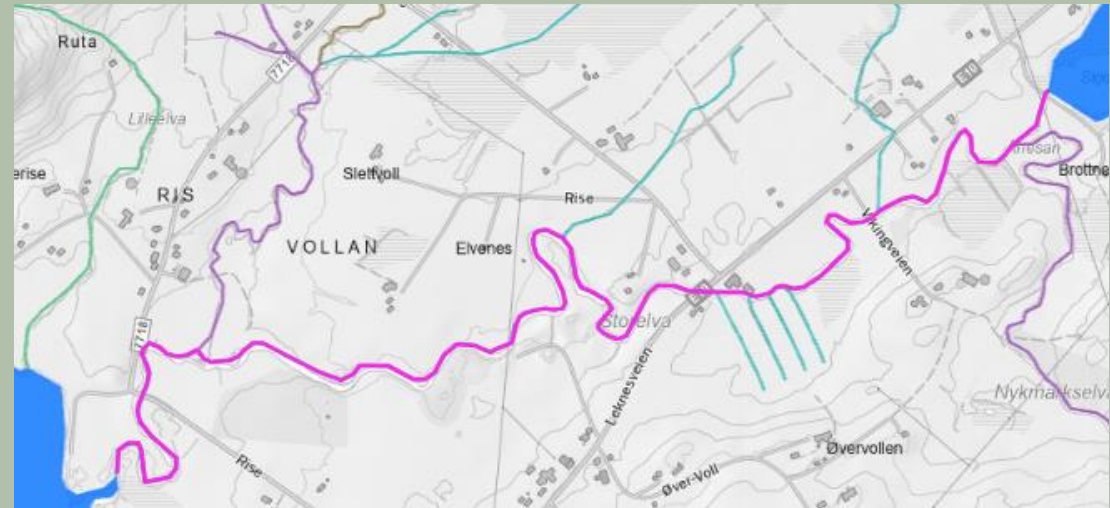
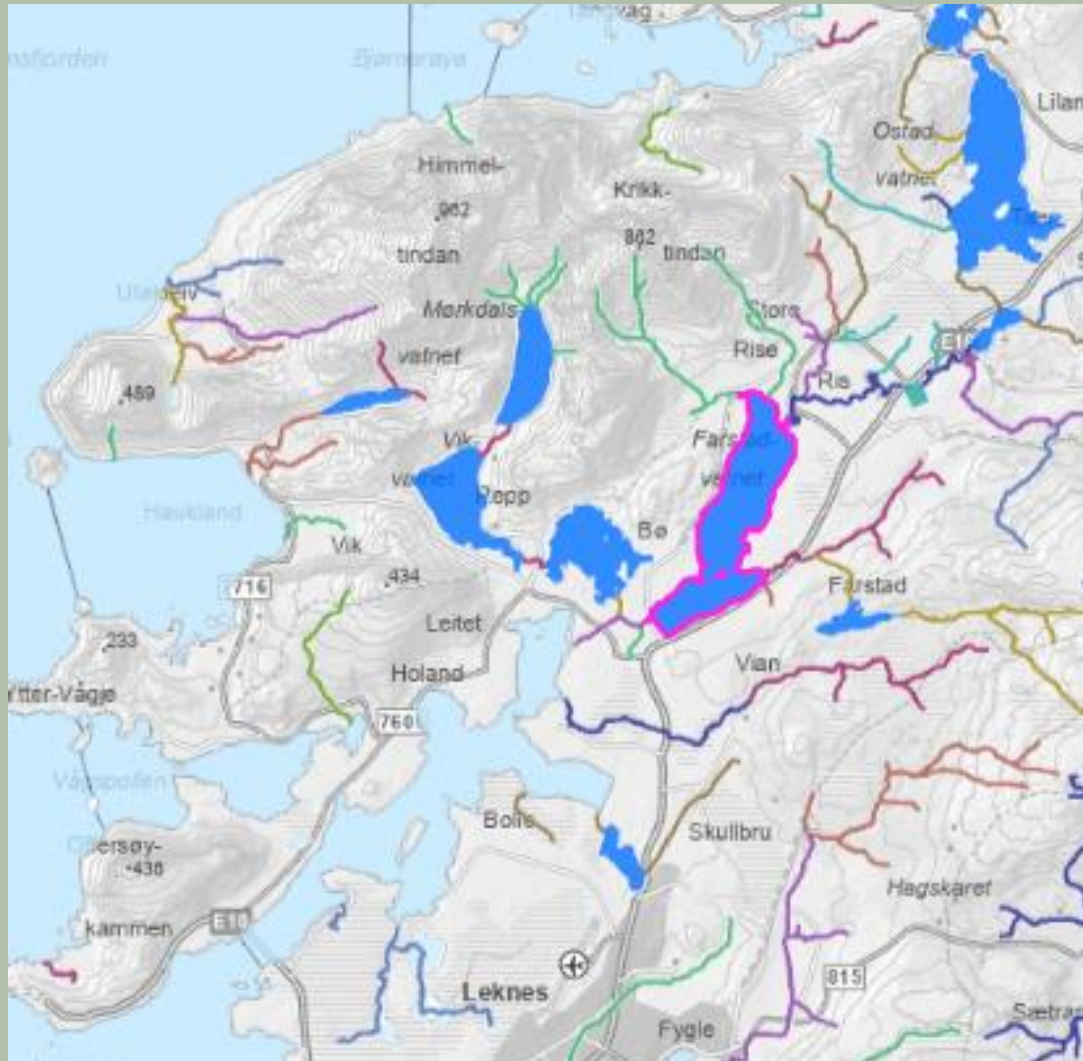

Vannforvaltningsplanene med tilhørende tiltaksprogram

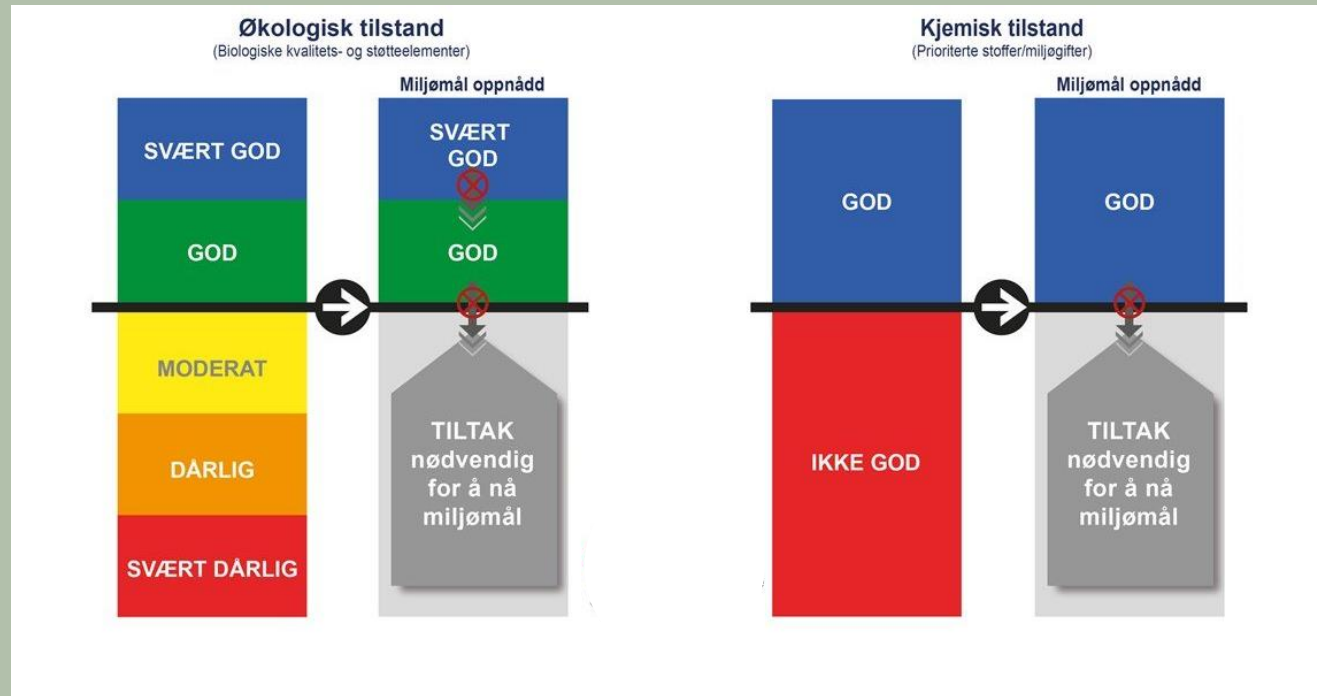
Oppdateres hvert sjette år.

Inndeling i vannforekomster

I tillegg kommer sjø
til ei nautisk mil fra
grunnlinja og
grunnvann

Miljømålene for en vannforekomst

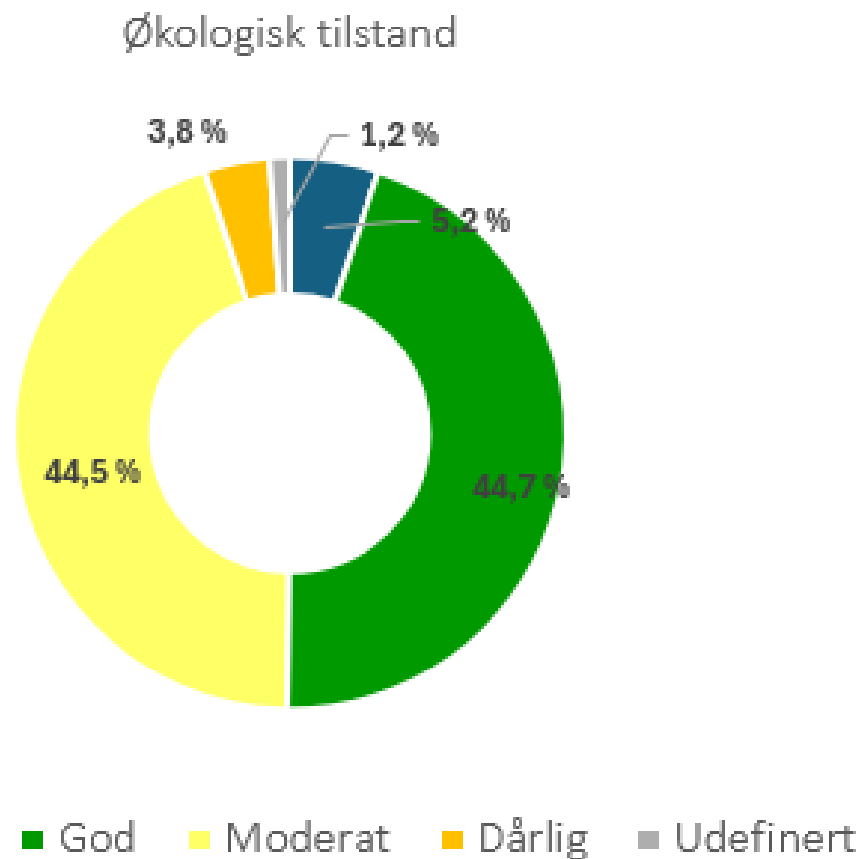

Miljømål er oppnådd når vi har SVÆRT GOD/GOD økologisk tilstand
Miljømål er oppnådd når vi har GOD kjemisk tilstand

Tilstand baseres blant annet på:

- Mål for innhold av næringsstoffer.
- Levevilkår for organismer i vannet.
- Levevilkår i bunnsediment.
- Mulighet for fisk til å gyte.
- Kantsone

Landbrukspåvirkede vannforekomster

Klasse	Antall
Svært god	31
God	268
Moderat	267
Dårlig	23
Svært dårlig	7
Udefinert	4
Totalt	600

Litt historie og litt nåtid

NORDLANDS FRAMTID • MANDAG 15. AUGUST 1994

Lofoten-jordbruk forurenses mest

Kyr på beite i Lofoten – et kasse-lyt syn. Men mange jordbrukere tar silo og gjødsel renne i vassdragene som ødelegges av forurensningen. PÅ: SIGBJØRN LAURITZEN

Vestvågøy er ikke bare Nordlands største jordbrukskommune. Den er også på topp hva angår forurensning i elver og vassdrag fra silo- og gjødselsanlegg.

SIGBJØRN LAURITZEN

Grunne vassdrag som følge av store algemengder oppgjulpet på forurensning, spesielt fra landbruket, har i flere tår vært et stort problem i jordbrukskommunen midt i Lofoten. Etter at fylkesmannens miljøvernveileder skjønte på 80-tallet, har folk ventet på større vann.

Etter å ha inspisert 25 gårder i kommunen kan overingen Katala Nagy konstatere at over halvparten av brukene bryter forurensningsloven.

Særlig ble jeg skuffet over at bruk som tidligere har fått pålegg, ikke har etterkommet den, sier hun. Disse brukene vil bli ilagt gebyrer fra 6 000 til 20 000 kroner.

Noen steder er bekkene og vannløpene overdekket av bakterier og skyggeomangel som følge av koloniseringsoppsettet av algene.

BODØ - ROGNAN

SALG

TRANSPORTBILAR - JERNSTILLAR - INFORMASJONAR - TRUKKAR

EIDE

LAN PÅ DAGEN

Kr 230 000 UTEEN 95-96 (10-15)
Tlf: 22 46 15 13 (9-15)

✓ **vestfinans**

LAN PÅ TELEFON

Uten pantsikkerhet kr 5-30 000
Tlf: 69 26 88 80

DRIFT-KONSULT

Ragn. Elcon Finans

LAN PÅ DAGEN

Meget gunstig bilfinansiering
Forbrukerlån til alle formål
Fra kr 5000,- - 50 000,-
Uten pantsikkerhet

REAL FINANS

Tlf: 69 31 91 66

Ragn. Elcon AS m.fl.

Lofotposten

www.lofotposten.no
Tipstelefon

Slik så Storvannet ved Ballstad ut torsdag

Foto: Marianne Pettersen

Vannblomst farget vannet grønt

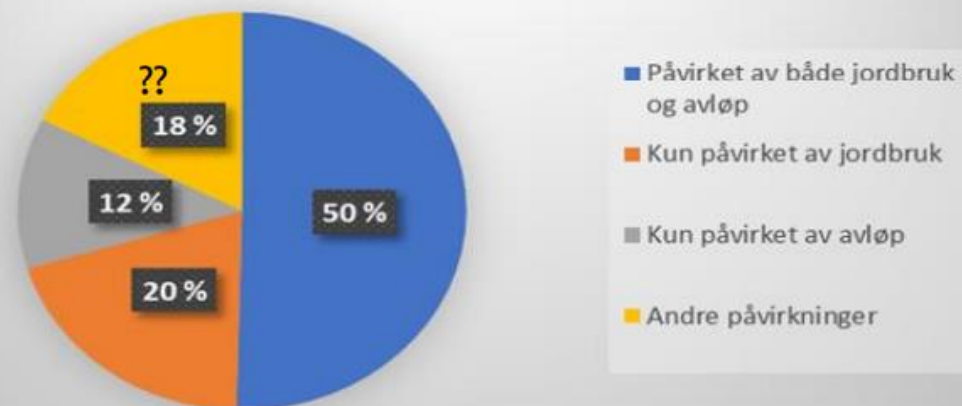

Landbruk og avløp

Påvirkning på de 246 innsjøene som ikke når miljømålet for fosfor

Innsjøvannforekomster som ikke når miljømålene for fosfor

Avløp er en stor påvirker mange steder

Målinger i utvalgte vassdrag

ID	Koordinater	Bekker	Tot-P µg/l	Tot-N µg/l
180-457-R	E444670.341, N7566401.822	Riselve nedre del	9	410
			22	280
			32	500
			25	500
			29	790
			8	470
			61	290
			28	330
180-349-R	E447055.047, N7567252.039	Mølnløken Skjerpen	15	120
			34	360
			32	430
			23	570
			< 4	190
			28	360
			21	220
180-368-R	E444953.802, N7564827.996	Kvervelåsen bekkssystem	8	540
			48	640
			36	410
			37	500
			21	660
			24	780
			21	790
			30	930
			15	210
	E446333.816	Storvass / Storvass	15	260

Vannprøver i bekker

2018

RAPPORT FRA PRØVETAKING STORELVA I VESTVÅGØY
SOMMEREN 2018

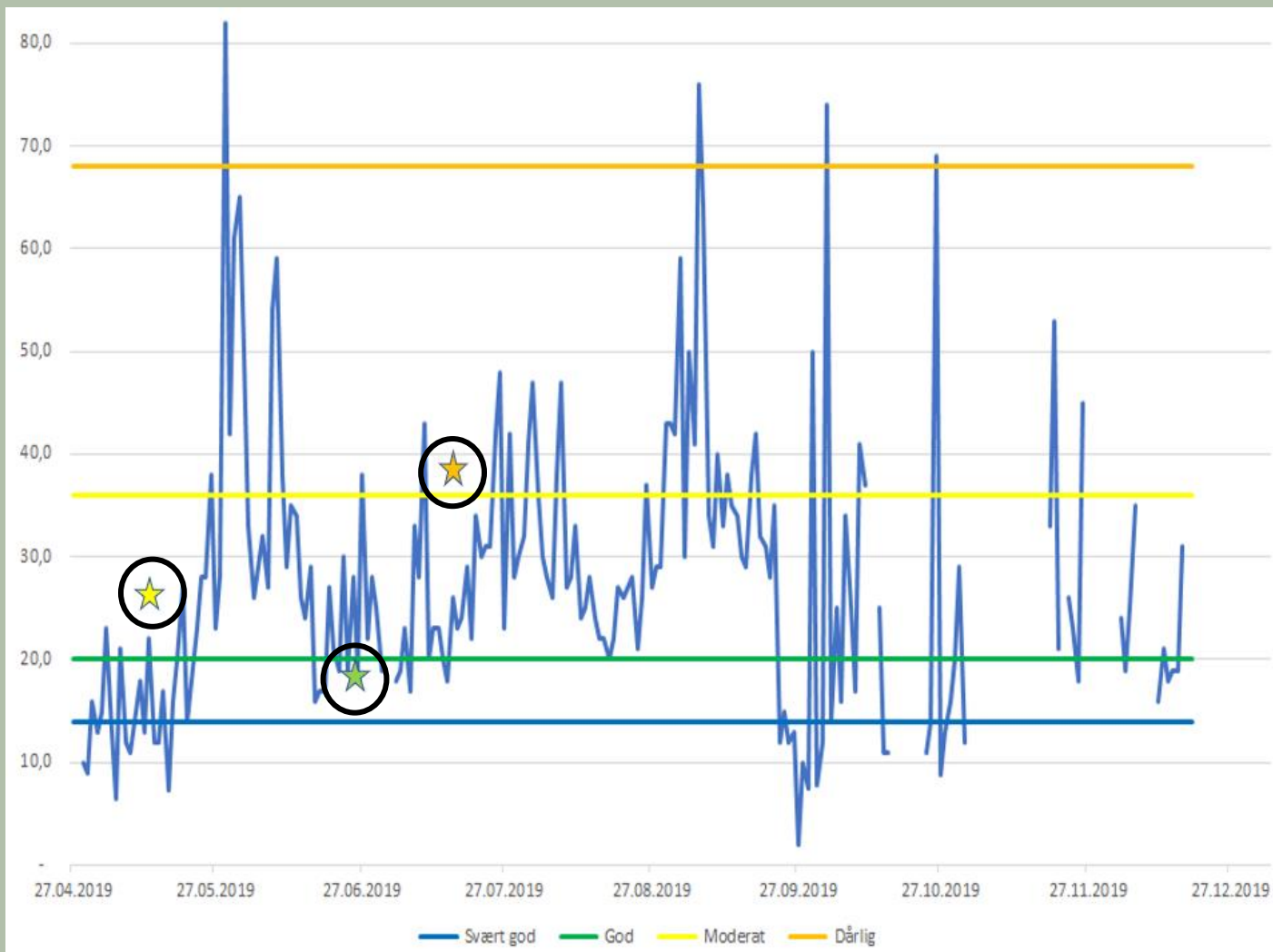
Are Johansen

NLR Nord-Norge

31.01.2019

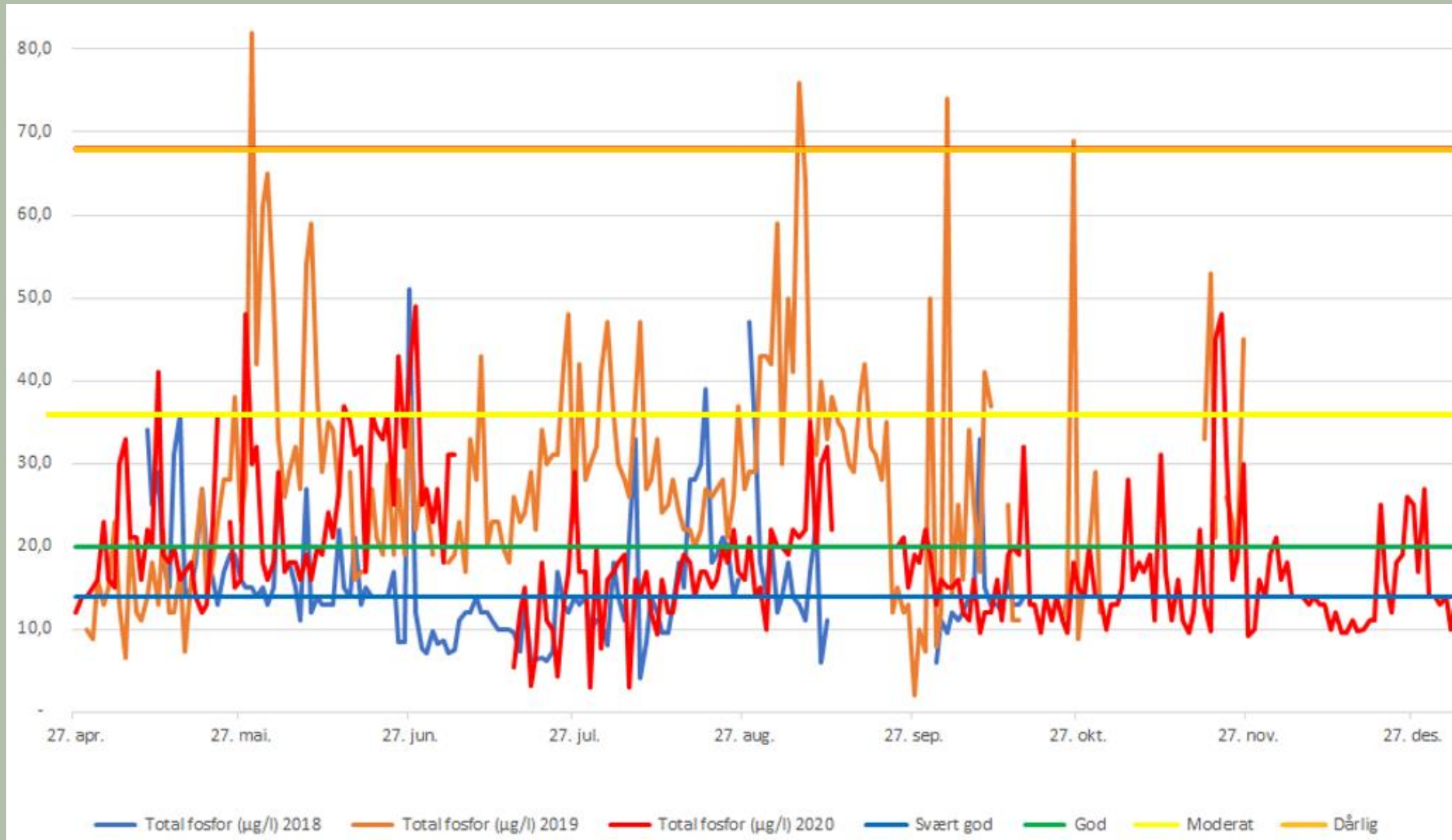
Betydning av når prøve tas

Vannforekomst		Prøve- punkt	Tot. P	Tot. N	Prøvetids- punkt	Rapport
ID	Navn					
180-365-R	Storelva innløp Farstad- vannet	FAR-3	37,2		1988	Hamarsland og Nævy, 1988
		VeFa-4	18,0		07.07.2010	Aanes, 2010.
		VeFa-4	21,0		10.08.2010	Aanes, 2010.
		VeFa-4	16,0		10.09.2010	Aanes, 2010.
		St-1	12	270	05.04.2016	Johansen, 2016
			28	230	18.05.2016	Johansen, 2016
			18	120	28.06.2016	Johansen, 2016
			38	580	19.07.2016	Johansen, 2016
			11	240	02.08.2016	Johansen, 2016
			6	150	08.05.2017	Johansen, 2017
			9,4	180	26.06.2017	Johansen, 2017
			11	160	18.07.2017	Johansen, 2017
			11	210	21.09.2017	Johansen, 2017

Tabell 1. Resultat fra tidligere målinger.

Totalt fosfor $\mu\text{g/l}$ - variasjon mellom år

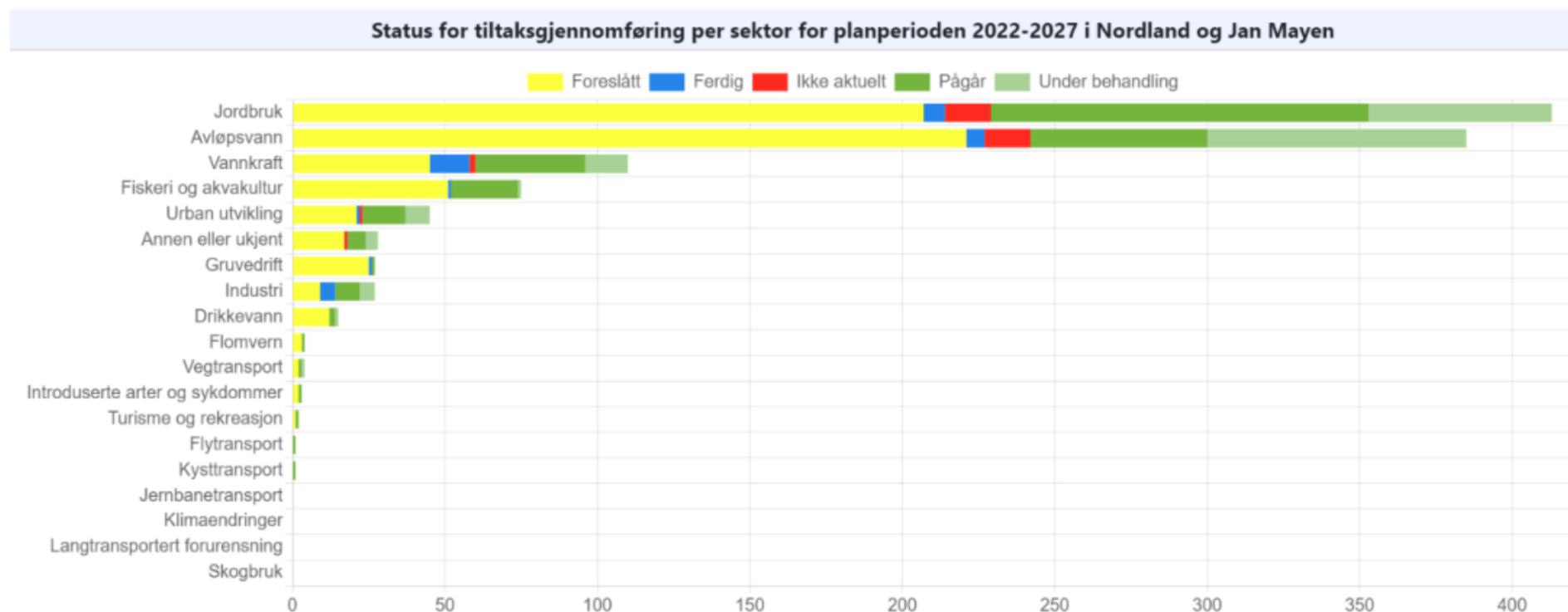
Eksempel på feil målepunkt

Tot-P µg/l	Tot-N µg/l	Kond. mS/m	E.coli pr. 100 ml	Tidspkt.
37	1 100	17,0	> 200	22.10.14
55	710	12,1	> 200	15.04.15
54	700	12,2	> 200	26.05.15
< 4	280	8,7	-	05.04.16
70	270	10,4	> 201	18.05.16
240	2 400	15,8	-	28.06.16

- Burde tatt prøve også i overkant av bebyggelse for å se virkning av avløp.

Landbruk har mange tiltak

FIGUR 8. STATUS FOR TILTAKSGJENNOMFØRING FORDELT ETTER PÅVIRKNING I NORDLAND VANNREGION. TILTAK INNENFOR DE ULIKE PÅVIRKNINGENE KAN VÆRE FORDELT MELLOM ULIKE SEKTORMYNDIGHETER OG TILTAKSHAVERE. KILDE VANN-NETT 15.10.2024.

[hovedutfordringer-for-nordland-og-jan-mayen-vannregion-2024.pdf](#)

Tilstrekkelig lagerkapasitet

- For liten lagringskapasitet til at gjødsla kan spres på ideelt tidspunkt.
- Ujevn spredning på grunn av utstyrvalg
- Ujevn og varierende kvalitet
- Supplering med handelsgjødsel som inneholder fosfor.
- Import av fôr fra arealer utenfor vassdraget mens gjødsel ikke kjøres tilbake.
- Stort transportbehov

Gård	Gjødselmengde		12 mnd. kapasitet		% mangel
	Kapasitet	Behov			
A	2 000 "	600 m ³	2 600	m ³	23,1%
B	2 800 "	1 000 "	3 800	"	26,3%
C	3 000 "	1 000 "	4 000	"	25,0%
D	1 400 "	1 000 "	2 400	"	41,7%
E	1 300 "	1 000 "	2 300	"	43,5%
TOT.	16 820 m ³	4 600 m ³	21 420	m ³	21,5 %

Spreddeutstyr for husdyrgjødsel

Spreddeutstyr og presisjon

Bruk av slangespreders

Bruk	Slepespreders		Areal 2017	
	2016	2 017	Totalt	Andel
Bruk 1	da	242 da	450 da	54 %
Bruk 2	506 "	570 "	742 "	77 %
Bruk 3	135 "	143 "	271 "	53 %
Bruk 4	457 "	419 "	572 "	73 %
Bruk 5	160 "	159 "	254 "	63 %
	1 258 da	1 533 da	2 289 da	67 %

Tilpasses husdyrgjødsel.
Ta prøve(r).

1.430 – 1.740 kr pr prøve

Handelsgjødsel

- Spredeutstyr – innstillinger og kontroll
- Presisjonsspredning
- Redusert og helst ingen bruk av NPK-gjødsel der P-Al tallene er høye.

Gjødselplan og informasjon

Utskriftsdato: 01.11.2021 Side: 1

Kommune: 1806
Gårdar: 24
Bevok: 4

Planlagte verdier

1189,5 daa			
1	Bergli Øvre (1)	Raigras/2 høstinger	7,1 daa
	Ved slåing	Storfe, blaut,Vesterå	6 tonn/daa
	Ved slåing	SULFAN 24-0-0 (6S)	20 kg/daa
	Enter 1.slått	SULFAN 24-0-0 (6S)	20 kg/daa
			42,3 tonn
			141 kg
			141 kg
1	Bergli Øvre (2)	Eng, 1. år / 3gj. Vårb.+1 slått	16,5 daa
	Før vårbeite	Kalkalspeter TM	35 kg/daa
	Enter vårbeite	Storfe, blaut,Vesterå	5 tonn/daa
	Enter 1. slått	SULFAN 24-0-0 (6S)	25 kg/daa
			577 kg
			82,4 tonn
			412 kg
1	Jordbær	Jordbær Korona el. Senga 1-2 gj	0,6 daa
	Vår		20 kg/daa
	Enter høsting		20 kg/daa
			11 kg
			11 kg
2	Bergli midtre 1 (1)	Eng, 6 år og mer / 2sl. (12. engår)	2,9 daa
	Vår	Storfe, blaut,Vesterå	6 tonn/daa
	Vår	SULFAN 24-0-0 (6S)	30 kg/daa
	Enter 1. slått	Storfe, blaut,Vesterå	4 tonn/daa
	Enter 1. slått	SULFAN 24-0-0 (6S)	20 kg/daa
			17,4 tonn
			87 kg
			11,6 tonn
			58 kg
2	Bergli midtre 1 (2) (1)	Eng, 6 år og mer / 2sl. (6. engår)	24,0 daa
	Vår	Storfe, blaut,Vesterå	6 tonn/daa
	Vår	SULFAN 24-0-0 (6S)	30 kg/daa
	Enter 1. slått	Storfe, blaut,Vesterå	4 tonn/daa
	Enter 1. slått	SULFAN 24-0-0 (6S)	20 kg/daa
			143,7 tonn
			719 kg
			95,8 tonn
			479 kg
4	Gråmskaret	Eng, 6 år og mer / 2sl.	7,1 daa
	Vår	Storfe, blaut,Vesterå	6 tonn/daa
	Vår	SULFAN 24-0-0 (6S)	30 kg/daa
	Enter 1. slått	Storfe, blaut,Vesterå	4 tonn/daa
	Enter 1. slått	SULFAN 24-0-0 (6S)	20 kg/daa
			42,4 tonn
			212 kg
			28,3 tonn
			141 kg
5	Purkesletta	Eng, 6 år og mer / 2sl.	2,5 daa
	Vår	Storfe, blaut,Vesterå	6 tonn/daa
	Vår	SULFAN 24-0-0 (6S)	30 kg/daa
	Enter 1. slått	Storfe, blaut,Vesterå	4 tonn/daa
	Enter 1. slått	Fullgjødse! 8-5-19 mikro	20 kg/daa
			14,8 tonn
			74 kg
			9,8 tonn
			49 kg

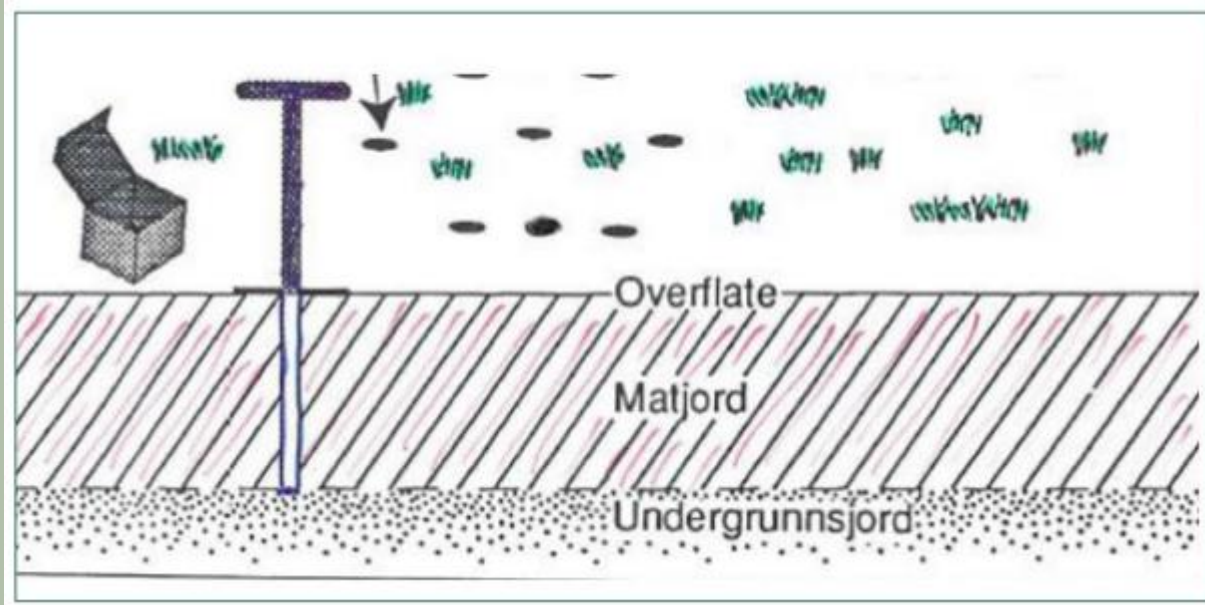

Kontroll gjødselplan – minst en gang i planperioden ved liten til middels påvirkning fra landbruk.

Viktig at man får registrert kontrollene i vann-nett

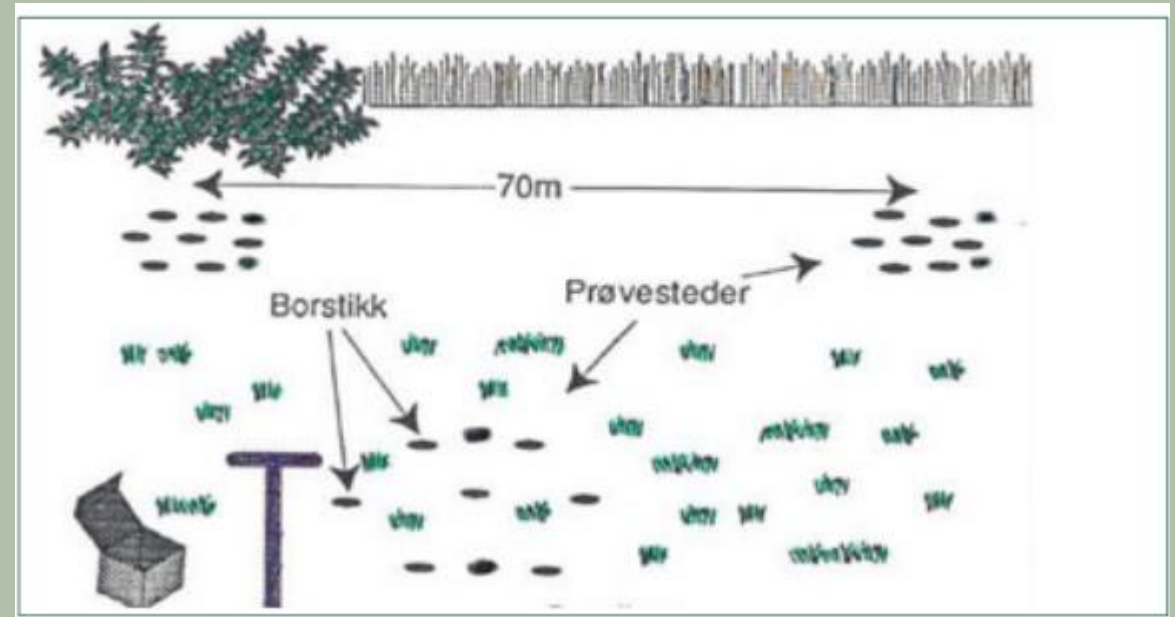
Informasjon om reduksjon i avrenning er også et prioritert tiltak

Jordprøvetaking

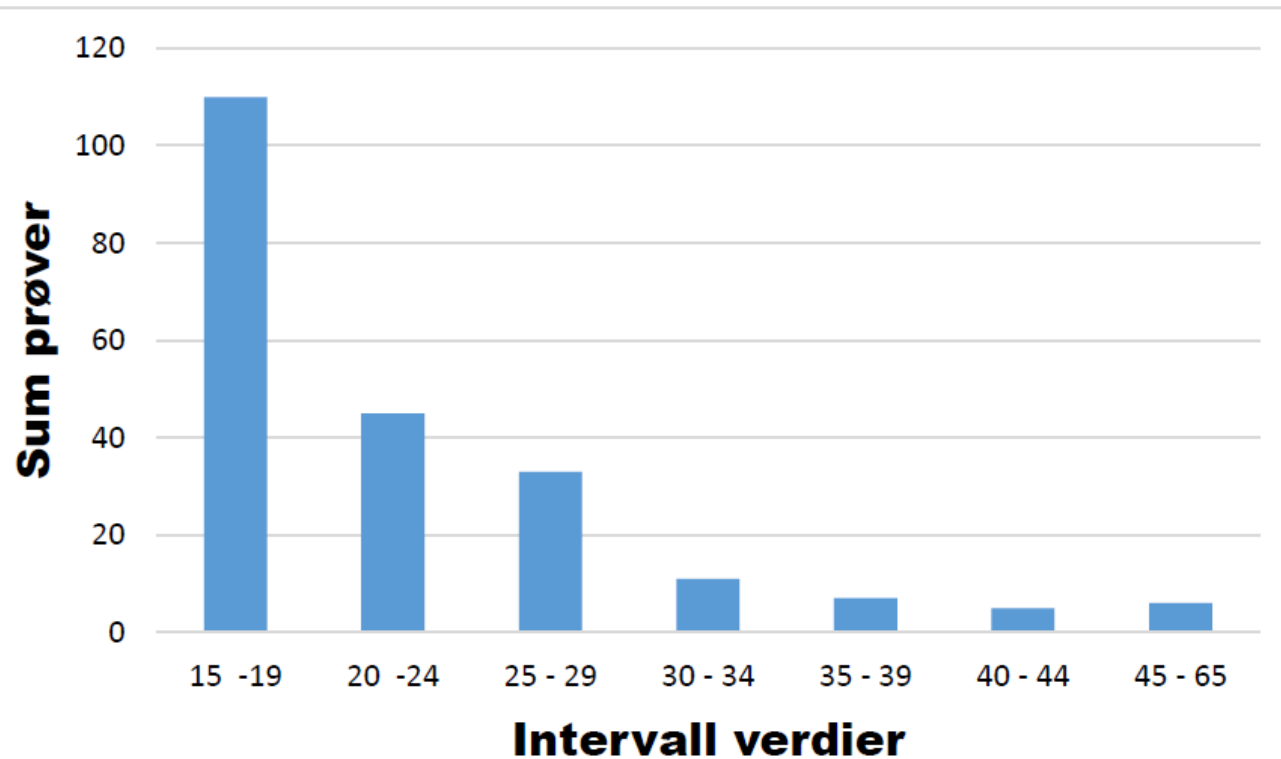

Normalt antall borstikk er 10 stk per samleprøve og avstanden mellom hvert borstikk bør ikke være mindre enn 2,0 m. Det vil si at minimum avstand fra midtpunktet til borstikkene ikke skal være mindre enn 3,5 m–4,0 m.

Ut ifra vitenskapelige undersøkelser er anbefalt minsteavstand mellom borstikk 2 meter. Senteravstand mellom hvert prøvested for punktprøver på større skifter bør normalt være 70 meter

Fosforverdier i jord - Farstadvassdraget

Fordeling innen gruppen svært mye

Klasse	Antall		Andel	
Lite	12	prøver	1,9	%
Moderat	91	"	14,7	%
Mye	296	"	48,0	%
Svært mye	218	"	35,3	%
Totalt	617	prøver		

Prosjekt over 3 år gjennomført av NLR Nord Norge. Finansiering fra Miljødirektoratet, Fylkesmannen Nordland og Vestvågøy kommune,

Forskerne mener at P-Al tall på 5 – 7 er tilstrekkelig for å sikre ønsket avlingsnivå

Bruk av fosforfri gjødsel

- Generelt sett liten erfaring med tiltaket
- **Barrierer:** risikabelt for spiring og rotutvikling (særlig ved kaldt vær), dyrere enn fullgjødsel
- Vestfold og Telemark (grøntprod.): Økt fokus på P-AL i jorda, men problemer med å få tak i gjødselblandinger for grøntproduksjon.
- Mer aktuelt i kombinasjon med liten mengde startgjødsel (med P)
- Behov for mer informasjon og praktiske forsøk rundt effekter av ulik gjødselbruk

Fra vannmiljøkonferansen 2022

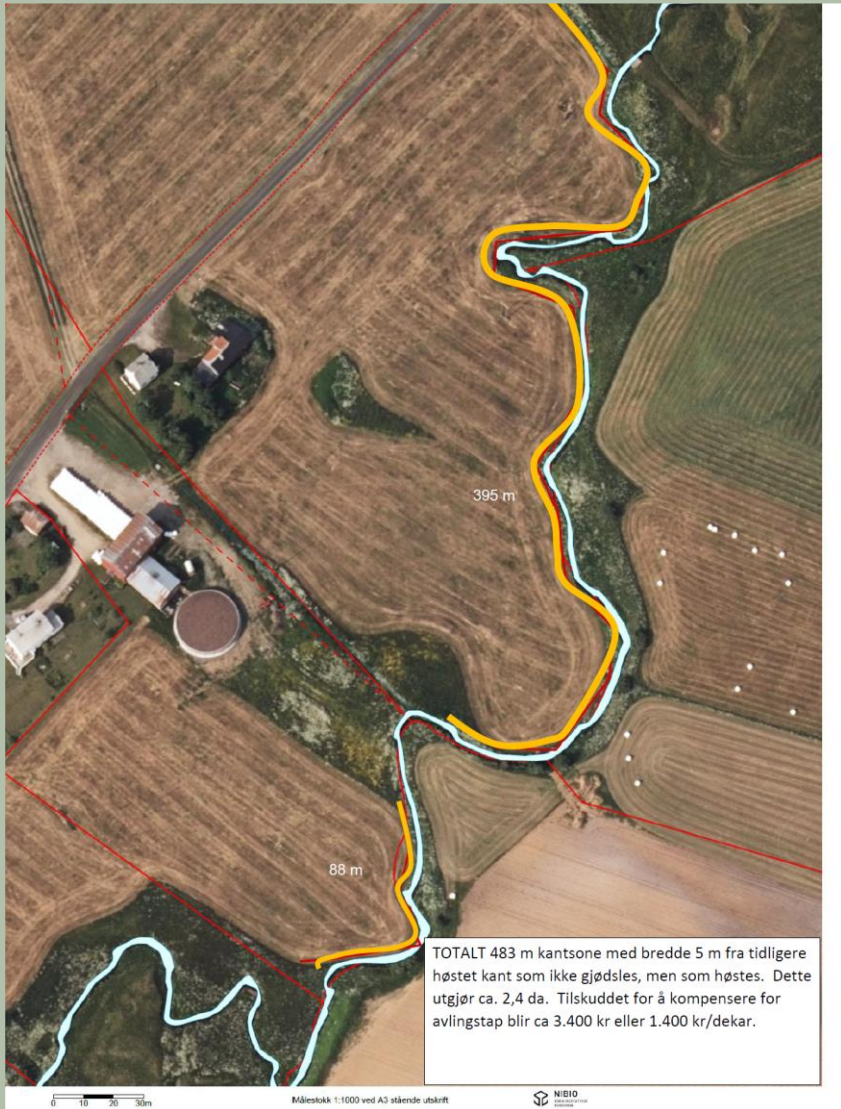
- Innskjerping av krav i gjødselbruksforskriften.
- Sannsynligvis behov for startgjødsling på våren

Fosfortilførsel i gjødsel

Gjødseltype	Mengde		Fosfor			
			pr. enhet		totalt	
Storfe, blaut	6 500	tonn	0,7	kg/m ³	4 550	kg
Storfe, gylle	8 651	"	0,4	"	3 460	"
Gris, gylle	463	"	0,1	"	46	"
Sau ,blaut	1 935	"	2,0	"	3 870	"
Sau , tørr	70	"	2,0	"	140	"
Geit, vanninnbl.	178	"	2,0	"	356	"
22-2-12	25 471	kg	0,02	kg-P/kg	509	"
25-2-6	98 609	"	0,02	"	1 972	"
18-3-15 fulldyrket	53 734	"	0,03	"	1 612	"
18-3-15 beite	18 899	"	0,03	"	567	"
21-3-8	1 037	"	0,03	"	31	"
12-4-18	11 213	"	0,04	"	449	"
Total tilførsel					17 563	kg

Unødvendig innkjøpt
fosfor kan være opptil
3.660 kg

Ugjødslet kantsone

- Effektivt tiltak.
- Sone på 4 m uten tilførsel av gjødsel
- Minst to meter på fulldyrka eller overflatedyrka areal.
- Avstand mellom vassdrag og gjødselfri kantsone kan ikke være mer enn åtte meter.
- Høsting av kantsonen fører til at næringsstoffer brukes til produksjon av melk og kjøtt i stedet for å lekke ut i vassdraget.
- Tilskudd over RMP-ordningen i utvalgte vassdrag.

Kantsoner med busker og trær

Best erfaring
med gress i
kantsonene ...

- Mindre vindutsatt og dermed **mindre legde** på utsatte områder
- Bruk av trær til **massevirke /vedproduksjon** (arbeidskrevende)
- Økt fugle- og dyreliv (+/-)
- **Estetisk** pent (+ med trær i klynger, ikke på «geledd»)

Foto: A-G. B. Blankenberg

Hvilke erfaringer har grunneiere/brukere i PURA med trær i kantsonen?

- problemer med **tetting av drenering**
- **skygge** på jordbruksareal
- fare for **ugrasspredning**
- økt **kanterosjon** - oppstuvning og turbulens
 - > vannet graver på samme, eller motsatt side av bekk
- **trevelt** av store, gamle trær

Spørreundersøkelse
informasjonsmøte
og markvandring
- delte meninger..

Foto: A-G. B. Blankenberg

<http://www.vannportalen.no/globalassets/nasjonalt/dokumenter/arrangementer/gjennomforte-arrangementer/nasjonale-vannmiljokonferanser/nasjonal-vannmiljokonferansen-2019/smadykk-1/2-anne-grete-blankenberg.pdf>

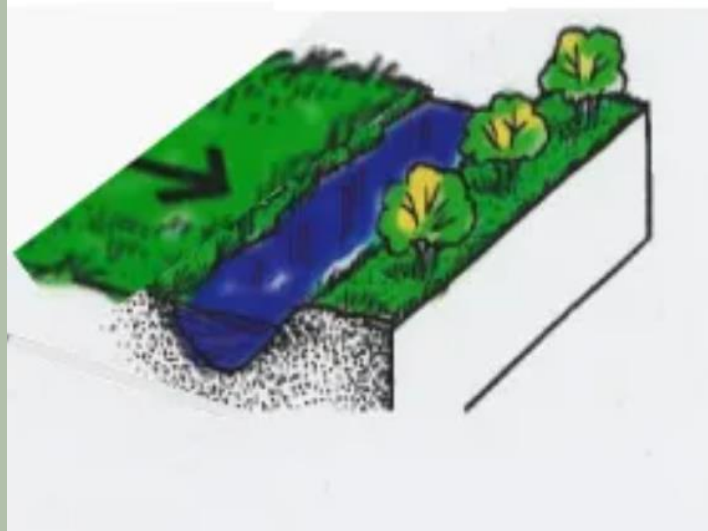
Sterkt fokus på å få etablert brede kantbelter med busker og trær.

«Kantsoner viktigste tiltak i landbruket med busker og trær, ikke bare gras.»

Dette kommer til å være tema i blant annet arealplanene til kommunene.

Vær oppmerksom

- Det er kommunen som må vurdere om vegetasjonssonen er tilstrekkelig bred til å motvirke avrenning etter et jordbruksfaglig skjønn.
- Kommunen kan legge krav om større bredde på kantsone inn i sin arealplan eller i reguleringsplaner.
- Viktig at gårdbrukerne følger med ved rullering av arealplanene slik at hensynet til næringsvirksomhet også blir ivaretatt.
- Husk dialog med jordeier.

Kantvegetasjon med busker og trær er særlig viktig der det:

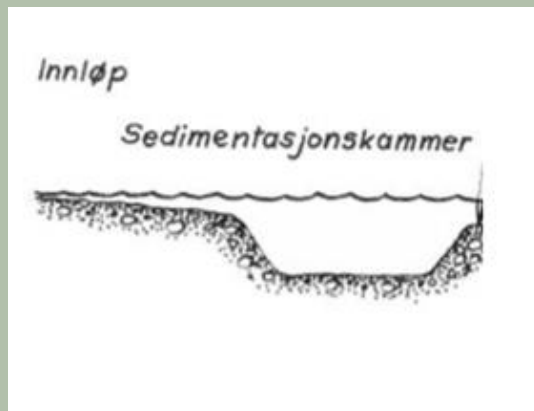
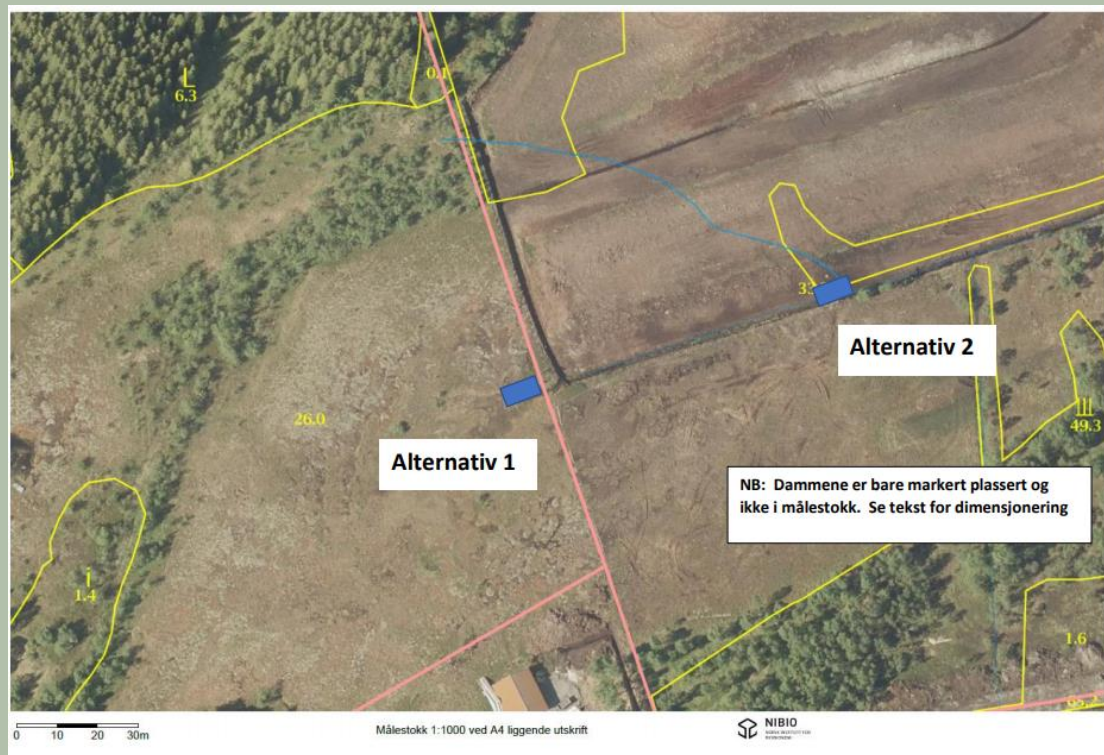
- Er problem med erosjon
- Ustabile skråninger
- Vassdrag med laks og ørret

Vandringshinder

- Stikkrenner og overganger mellom jorder kan hindre oppgang av fisk.
- Søke SMIL-midler til utbedring

Stoppe partikler ved nydyrking/drenering

- 10 – 15 m lang
- 2 m bred
- 0,5 – 1,0 m dyp
- Terskel ved utløp som fjernes når graving er ferdig
- Tømmes

Elvemuslingen er særlig sårbar for partikler

Elvemuslingen i Borgelva
på Vestvågøy
Bestandsstatus 2016
med forslag til bevarende tiltak

R
A
P
P
O
R
T

Rådgivende Biologer AS 2365

Rensedammer

- Viktig at punktkilder er tatt hånd om.
- Erstatte ikke bedre gjødselhandtering og «rett» gjødsel.
- Må planlegges for nedslagsfelt og i samråd med gårdbruker og eier.
- Vanskelig å få god effekt i områder med bekker som kommer fra fjellet – stor vannføring og fare for utspyling.
- Ikke noe selvfølge at dette er det første tiltak en bør velge.
- Tilskudd over SMIL til etablering og RMP-ordningen til vedlikehold.

Lavtliggende arealer

- Mulig å tenke seg arealer som gjødsels mindre enn normalt.
- Utløser behov for nydyrking.

Bilde 7.1 Eksempel på arealer der det er aktuelt med redusert gjødsling. KILDE: NIBIO Gårdskart.

Bekkeåpning og restaurering

<https://www.nibio.no/tema/miljo/tiltaksveileder-for-landbruket>

[NIBIO POP 5 5 2019 v3.pdf \(unit.no\)](#)

I landbrukslandskapet er mange bekker lukket i rør, mens andre er rettet ut eller senket. Våtmarker og dammer er drenert for å vinne land. Dette har gitt et fattigere kulturlandskap, mindre biologisk mangfold, forurensning og større flomtopper. Mange steder er det ønskelig å reversere denne utviklingen, og et av tiltakene kan være å gjenåpne lukkede bekker.

Bekkeåpning og restaurering

Andre tiltak kan være remeandring av kanaliserte strekninger, fjerning av uheldig utformede sikringstiltak, samt reetablering av kantvegetasjon

Bør rette kanaler omformes til en mer naturlig form? Foto: Eva Skarbøvik

<https://www.nibio.no/tema/miljo/tiltaksveileder-for-landbruket>

Utforming av mindre kanaler må vurderes først og fremst ut fra driftsmessige forhold. Utforming av større kanaler og bekker må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Biotopforbedrende tiltak i landbruksbekk i Straumevassdraget i Bø

2022

Hydroteknisk anlegg med
biotopforbedrende tiltak.
Demonstrasjonsfelt.

Are Johansen
Norsk Landbruksrådgiving Nord Norge
13.01.23

Biotopforbedrende tiltak for gytefisk

NLR har gjennomført prosjekter med fokus på å tilrettelegge for gytefisk i landbrukspåvirkede vassdrag. Her finner du eksempler på fremgangsmåter for å gjennomføre slike tiltak.

Utlekking av gytegrus i forbindelse med oppgradering av landbrukskanal.

Plan for planting av kantsone.

[Landbruk og vannforskriften](#) | [Norsk Landbruksrådgiving](#)

Ulike tiltak, økonomi, forutsetninger og virkning

Tiltak	Forutsetning		Virkning
	Økonomisk	Annet	
Overgang til fosforfri suppleringsgjødsel	Tilskudd ved høyere kostnad enn alternativ.		Redusert tilførsel av fosfor. Stor reduksjon.
Ugjødslet kantsone	Tilskudd	Nydyrking på sikt for å kompensere for avlingstap når jorda får lavt P-innhold.	Redusert fare for utvasking. Noe reduksjon i mengde.
Lagringskapasitet	Tilskudd finansiering	Egenfinansiering.	Bedre utnyttelse av husdyrgjødsel.
Nydyrking	Egenfinansiering Tilskudd	Kompensere for tap areal	Nettoeffekt vil være mindre avrenning.
Slepeslange- og stripespreder	Tilskudd bruk.	Egenfinansiering	Mer nøyaktig spredning
Ta ut lavtliggende areal/ikke p-gjødsel	Tilskudd	Nydyrking på sikt for å kompensere for avlingstap	Redusert utvasking
Prosess og oppfølging	Tilskudd	Egeninnsats gårdbrukere	Bedre gjennomføring
Overvåking	Tilskudd	Vannprøve etter 5 år	Dokumentasjon
Biogassanlegg	Tilskudd finansiering	Egenfinansiering. Samarbeid avfallsselskap	Bedre utnyttelse av husdyrgjødsel
Avløpsløsning	Kommunalt anlegg	Avgift	Fjerne fosfor fra avløp

Kostnader tiltaksplan Farstadvassdraget – 5 år

Tiltak	Enheter	Pr. enhet	Kostnad	Finasiering
Tilskudd gjødsel og kantsone	5 år	450 000 kr	2 250 000 kr	RMP
Utvidet gjødsellager	5 stk	600 000 "	3 000 000 "	RMP
Slepeslange, enkeltbruk	3 "	500 000 "	1 500 000 "	Egen
Slepeslange, samarbeid	3 "	500 000 "	1 500 000 "	Egen/SMIL
Biogassanlegg	2 "	6 000 000 "	12 000 000 "	Tilskudd/egen/LAS
Nydyrking	340 da	25 000 "	8 500 000 "	Egen
Oppfølging tiltaksplan	5 år	250 000 "	1 250 000 "	Tilskudd/VVK
Overvåking pr. 5 år	1	200 000 "	200 000 "	Tilskudd/VVK
Landbruk (delsum)			30 200 000 kr	
Avløpsløsning			42 525 000 "	Avgifter
Overvåking			200 000 "	Tilskudd/VVK
Totalt			72 925 000 kr	

Kost/nytte vurdering

Tiltak	Areal	Kostnad			Fosfor-reduksjon		
		Pr. enhet	Enheter	Totalt	Pr. enhet	Reduksjon	Kostnad
Erstatte 25-2-6 med OPTI NS 25-0-X ²	3 233 da	3,00 kr/kg	30 kg/da	290 970 kr	0,6 kg/da	1 940 kg	150 kr/kg
Ugjødslet kantsone hovedløp, 5 m bredde.	78 "	1 400 kr/da	(15 665 m)	109 200 "	3,0 "	234 "	467 "
Ugjødslet kantsone alle kanaler, 5 m bredde	212 "	1 400 "	(42312 ")	296 800 "	3,0 "	636 "	467 "
Bare OPTI NS 22-0-12 ved Farstadvatnet ¹	33 "	16,50 kr/kg	85 kg/da	46 283 "	3,0 "	99 "	468 "
Totalt				452 283 kr			

¹ Ikke husdyrgjødsel. 85 kg OPTI NS 22-0-12 pr. da- ² Ny OPTI NS med mindre kalium til erstatning for 25-2-6

Tiltaksplaner og miljøavtaler

Friske millioner til miljødugnad i landbruket

11 millioner friske miljøkroner skal få flere bønder med på miljødugnaden for renere jærvassdrag.

Olav Husveg (til venstre), Monica Dahlmo og Olaf Gjødrem fronter ordningen frivillige miljøtiltak i landbru
Her ved bredden av en vinterklaken Nordre Varhaugselv, hvor nedslagsfeltet fra 2013 blir dekket av frivi
miljøavtaler med bønder. Foto: Odd Pihlstrøm

- Viktig med prioritering av tiltak.
- Prosess på nedslagsfeltnivå – tenke helhet.
- Belønne dem som gjør en ekstra innsats frivillig.
- Kompensere dem som må gjøre tiltak på grunn av plassering i nedslagsfeltet.
- Miljøavtale kan både gjelde utslipp til vann og luft.

Mange mål som skal oppfylles

- Det kan være målkonflikter mellom produksjons- og miljømål.
- Virkemiddelbruk må balansere mellom produksjons-hensyn og miljømessige hensyn.
- Gjennomføring kompenseres til dels ved tilskudd over jordbrukets miljøprogram.

Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene, 19. mars 2019

Landbruket har gjort mye allerede

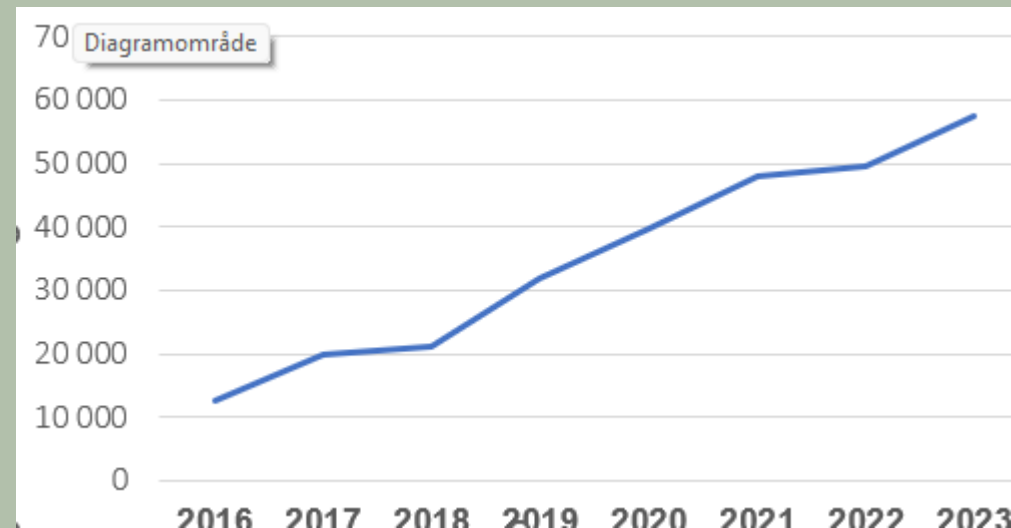
- Fjerning av punktutslipp
- Bedre oppfølging av gjødselplaner
- Mindre høstspredning av husdyrgjødsel
- Mer nøyaktig spredeutstyr for handels- og husdyrgjødsel

Bruk av slepslange

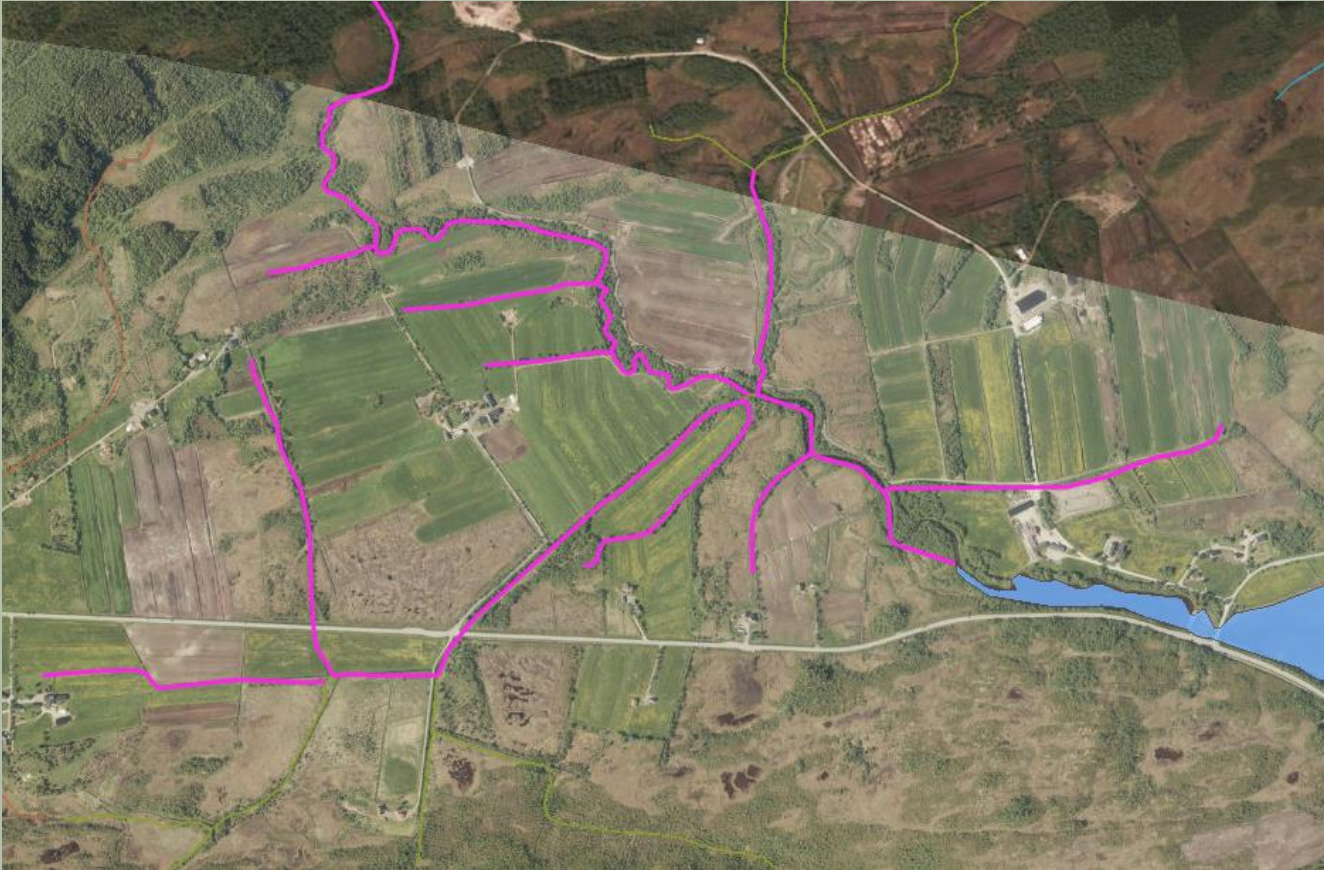
Bruk	Slepespreder			Areal 2017		Areal 2018	
	2016	2 017	2 018	Totalt	Andel	Totalt	Andel
Bruk 1	da	242 da	323 da	450 da	54 %	411 da	91 %
Bruk 2	506 "	570 "	511 "	742 "	77 %	662 "	89 %
Bruk 3	135 "	143 "	160 "	271 "	53 %	231 "	85 %
Bruk 4 ¹	457 "	419 "	417 "	572 "	73 %	301 "	53 %
Bruk 5	160 "	159 "	153 "	254 "	63 %	235 "	93 %
	1 258 da	1 533 da	1 564 da	2 289 da	67 %	1 840 da	80 %

Eksempel fra Farstadvassdraget

Dekar tilskudd slangespreder fra RMP. Nordland

Eksempel vurdering av tiltak

- Anslå hvor mange dekar areal i nedslagsfeltet som er aktuelt for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.
- Anslå hvor mange meter ugjødslet kantsone.
- Hvor mange gjødsellagre må bygges .
- Hvor aktuelt er det å kjøpe slepeslangeutstyr de nærmeste 5 årene.

Prioritering av tiltak

1. Tilstrekkelig lagringskapasitet for husdyrgjødsel.
2. Tilpasse gjødsling til jordtilstand og avlingsnivå. (Kalking og drenering).
3. Spredeutstyr for husdyrgjødsel og handelsgjødsel.
4. Redusert bruk av gjødsel med fosfor.
5. Ugjødslet kantsone i gras.
6. Plantet kantsone.
7. Rensedam.

Forankring på gårdsnivå

- Dersom samfunnsoppdraget om matproduksjon over hele landet skal nås er det nødvendig med en god dialog mellom forvaltningen og landbruksnæringen.
- Målkonflikt mellom mål om økte avlinger som krever mer gjødsling og bedre vannmiljø.

Samarbeid om vannforvaltningen

- Avgjørende at gårdbrukerne fortsatt kan gjennomføre tiltak som forbedrer vekstforholdene – drenering, jordarbeiding og gjødsling.
- En forutsetning for å lykkes er mer involvering av gårdbrukerne i planlegging av tiltak.
- Tiltak for å forbedre vannkvaliteten må forankres på gårdsnivå
- Hensynet til matproduksjon må veies opp mot hensynet til vannmiljø.
- Det må fortsatt være mulig å gjennomføre nydyrking i nedslagsfeltet til vannforekomster som står i risiko for ikke å nå miljømålene. Dette er særlig aktuelt der tiltak for å redusere avrenning til vann gir behov for erstatningsarealer.

Vannforskriften har handlingsrom

vann fra fjell til fjord

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Høringsdokument 1:

Planprogram for Nordland og Jan Mayen vannregion

Høringsperiode: 01. januar 2025 – 30. juni 2025

➤ § 9 Utsatt frist for gjennomføring. Økonomi, kapasitet mv.

➤ § 10 Mindre strenge miljømål

Bruken av begge paragrafer vurderes ved rullering av forvaltningsplanene.

- Viktig at landbruket gjør det som er mulig innenfor det regelverk, finansiering og hensyn til matproduksjon gir rom for.
- Når dette er gjort kan man bruke unntaksbestemmelsene.

VIKTIG Å VÆRE MED I PLANPROSESSENE